

RIIGIHANGETE REFORM

TEABELEHT nr 4: elektroonilised hanked

Kuidas elektroonilised hanked tõhustavad riigihankeid?

Elektroonilise hanke puhul viiakse riigihange läbi elektrooniliste vahenditega. See hõlmab hanketeadete (e-teated) ja kõigi pakkumiskutse dokumentide (e-juurdepääs hankedokumentidele) veebipõhist avaldamist ning seda, et tarnijad esitavad oma pakkumused avaliku sektori hankijatele elektrooniliselt jne.

E-hanked aitavad märkimisväärselt lihtsustada hangete läbiviimist, vähendada jäätmeid ning saavutada ühtsel turul konkurentsi suurendades paremaid hanketulemusi (madalam hind, parem kvaliteet).

Avaliku sektori hankijad, kes on juba läinud üle elektroonilistele hangetele, kinnitavad kulude vähenemist 5–20 %. Arvestades ELi hanketuru suurust, suurendaks iga 5 % kokkuhoidu avaliku sektori vahendeid ligikaudu 100 miljardi euro võrra.

Elektroonilised hanked muudetakse ELis järkjärgult kohustuslikuks

Arvestades elektroonilistest hangetest saadavat kasu, muudetakse **elektroonilised hanked uute direktiividega järkjärgult kohustuslikuks**. See tähendab järgmist:

- 2016. aasta märtsiks muutub elektrooniline teadete esitamine (avaldamisele kuuluvad teated saadetakse elektrooniliselt) ja elektrooniline juurdepääs hankedokumentidele kohustuslikuks;
- 2017. aasta märtsiks muutub pakkumuste elektrooniline esitamine kesksete hankijate (avaliku sektori hankijad, kes tegutsevad teiste avaliku sektori hankijate nimel) jaoks kohustuslikuks;
- 2018. aasta septembriks muutub pakkumuste elektrooniline esitamine kohustuslikuks kõigi avaliku sektori hankijate jaoks.

Elektroonilised hanked peavad olema avatud kõigile ettevõtjatele

Uute direktiividega nähakse konkreetselt ette, et elektroonilised teabevahetusvahendid peavad olema mittediskrimineerivad, üldiselt kättesaadavad ja koostalitusvõimelised. See tähendab, et avaliku sektori hankija ei tohi piirata ettevõtjate võimalusi hankemenetluses osalemiseks. Näiteks ei tohi avaliku sektori hankija nõuda ettevõtjatelt pakkumiskutsele vastamiseks sellise tarkvara hankimist, mis ei ole üldiselt kättesaadav.

Elektrooniline allkiri

Riigihangete puhul võib kasutada elektroonilisi allkirju, et kinnitada pakkumuse saatnud ettevõtja isikusamasust. Sageli kasutatakse elektroonilist allkirja ka allkirjastatava dokumendi sisu kaistmiseks (krüpteerimiseks).

Uute direktiividega jäetakse liikmesriikidele võimalus otsustada, kas nad nõuavad elektrooniliste allkirjade kasutamist. Liikmesriigid peaksid siiski hindama erinevate turvanõuete

proportsionaalsust. Tulenevalt võimalikest koostalitusvõime alastest kaalutlustest ei ole elektroonilise allkirja kasutamine kohustuslik.

Uue direktiiviga kohaldatakse usaldusnimekirjas avaldatud elektrooniliste allkirjade vastastikust tunnustamist, et võimaldada avaliku sektori hankijatel valideerida teises liikmesriigis väljastatud elektroonilisi allkirju. Iga liikmesriik avaldab usaldusnimekirjas selliste elektrooniliste allkirjade loendi, mida ta peab usaldusväärseks. Iga liikmesriik peab kiitma heaks allkirjad, mida teised liikmesriigid peavad usaldusväärseteks.

E-Certis

E-Certis¹ on **tasuta elektrooniline teabesüsteem** ettevõtjatele ja asutustele, mis hõlmab järgmist teavet:

- eri *dokumendid, mida nõutakse* teises liikmesriigis riigihankel osalemise korral
- *sagedamini nõutavdtõendid*, mida nõutakse hankemenetlustes ELis, et mõista, millist teavet on vaja esitada või esitatakse ning määrata kindlaks *vastastikku tunnustatavad võrdväärset dokumendid*.

Uue direktiiviga nõutakse, et liikmesriigid ajakohastaksid teavet, milliseid tõendeid nende riigis riigihanke puhul nõutakse. Niimoodi võivad kasutajad olla kindlad, et e-Certise vahendusel on neil alati ajakohased ja õiged andmed. Avaliku sektori hankijad peaksid ettevõtjatel liiga suure hulga tõendite nõudmise vältimiseks nõudma reeglina sellist liiki tõendeid, mis on olemas e-Certises.

Dünaamilised hankesüsteemid

Dünaamilise hankesüsteemid on elektroonilised süsteemid, mis võimaldavad avaliku sektori hankijatel tutvuda ehitustööde, asjade või teenuste paljude saadaolevate potentsiaalsete pakkujatega, kelle suutlikkus on juba kontrollitud. Dünaamilised hankesüsteemid on uue direktiiviga läbi vaadatud:

- Neid on põhjalikult **lihtsustatud**.
- Ettevõtjad võivad kehtivusajal siseneda süsteemi **lihtsal moel ja millal iganes**.
- **Teade** ettevõtjatele eri dünaamiliste hankesüsteemide olemasolust ning otstarbest **avaldatakse alaliselt**.

Elektroonilised oksjonid

Elektroonilise oksjoni **menetlus** vastab täpselt samadele eeskirjadele, mis praegu korraldatavate oksjonite puhul.

Elektroonilise oksjoni võib algatada **konkreetses hankemenetluses** puhul pärast pakumuste esitamist ja läbivaatamist, et teha kindlaks standardsete kaupade, ehitustööde või teenuste eest **makstav lõplik hind**.

Elektroonilised kataloogid

¹ <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do?selectedLanguage=en>

Elektroniline kataloog on avaliku sektori hankijatele ja ettevõtjatele pakutav täiesti **uus elektroonilise hanke vahend**. Elektroniline kataloog võimaldab ettevõtjatel esitada oma pakkumus struktureeritud vormingus. Hankija elektrooniline hankesüsteem saab asjaomast pakkumust **automaatselt hinnata**, hoides niimoodi kokku vahendeid ja suurendades tõhusust.